

ИНГ-ПРО
ПРОПИСИ У ПРАКСИ

propisi.net

носембар 2024 / број 146 **11/2024****Заштита посебних група запослених у радном процесу****Представници запослених и Одбор за безбедност и здравље на раду****Право на новчану накнаду за телесно оштећење проузроковано повредом на раду или професионалном болешћу**

- ▶ Прекид грађанских поступака – први део
- ▶ Реч адвоката: Месна надлежност јавног бележника за предузимање службене радње – критички осврт на једну судску одлуку
- ▶ Како не оштетити оштећеног у прекршајном поступку
- ▶ Брисање података из казнене евиденције
- ▶ Правни положај лица које накнадно стекне својство странке у управном поступку
- ▶ Говор мржње на друштвеним мрежама са становишта форензичке лингвистике

Србија - Влагинбор, водопад Гостиље

ДИВНА

Здравствена Вода Србије

Дивна вода стиже до нас право са извора у најкраћем могућем року. Кад је пијемо, осећамо се као да стојимо у најлепшој природи, док се у позадини чује тихи жубор, који смирује и опоравља. Дивна вода нас поново повезује са природом, али и са нама самима.

Све Дивна воде су висококвалитетне и извиру на местима нетакнуте природе. Изворног квалитета и свеже, доспевају у чашу Корисника после само неколико дана од пуњења на извору. Могу се конзумирати свакодневно и у неограниченим количинама.

Свака од њих је другачија и на неки посебан начин благотворно делује на људски организам.

Преплатите се на неки од наших повољних пакета за правна лица или домаћинства и уживајте у здравом и свежој води на послу или код куће!

www.divnavoda.rs

ЦЕНТАР ЗА ВРТУ О ДИВНИМ КОРИСНИЦИМА
0800 111 111

Оснивач и издавач:

ИНГ-ПРО Издавачко-графичко д.о.о.
Београд, Веле Нигринове 16а

За оснивача и издавача:

Горан Грцић и Владимир Здјелар

Главни и одговорни уредник Редакције:

Јован Матијашевић

Главни и одговорни уредник часописа:

Ана Фулетин

Сарадници:

Владимир Живанкић
Драгана Марчетић
Жељко Албанезе
Иван Д. Милић
Миодраг Васић
Саша Кулић
Снежана Марјановић

Технички уредник:

Милена Станковић

Лектура:

Милица Радованчев

Графичка припрема:

Мирослав Арамбашић

Штампа:

Digital art, Београд

Редакција:

Веле Нигринове 16а, 11000 Београд
тел: +381 11 2836-890
факс: +381 11 2836-474
имејл: redakcija@legeartis.rs

Часопис излази једанпут месечно (10 бројева и 1 двоброј у оквиру годишње претплате).

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
34

LEGE Artis : прописи у пракси / главни и одговорни уредник Ана Фулетин. - [Штампано изд.]
. - Год. 3, бр. 25 (окт. 2014). - Београд : ИНГ-ПРО, 2014- (Београд : Digital art). - 28 cm

Месечно. - Наслов лат., текст ћир.. - Преузима нумерацију електронског издања. - Друго издање на другом медијуму: Lege Artis (Online) = ISSN 2334-6140
ISSN 2406-1085 = Lege Artis (Штампано изд.)

Поштовани претплатници,

Три текста у рубрици „Радно право” посвећена су различитим институцијама из области безбедности и здравља на раду, с тим што су у овом броју детаљно образложене мере заштите у радним процесима посебних категорија запослених, након чега је анализирано право по основу телесног оштећења које је претрпео запослени по основу повреде на раду, односно професионалне болести, а размотрена је и улога представника запослених за безбедност и здравље на раду.

Од тренутка покретања поступка, па до доношења правоснажне пресуде могу да настану ситуације које ометају ток поступка или услед којих је неопходно или целисходно да се исти прекине или да се с њим застане на одређени период. Судска пракса везана за институције прекида и застоја поступка, који су предвиђени у Закону о парничном поступку, изузетно је богата, па ће ти институције бити предмет анализе у овом и наредним бројевима.

Досадашња делатност јавних бележника у Републици Србији оцењена је углавном позитивно, посебно имајући у виду растерећење судова од разних врста овера и састављања исправа. Ипак, у пракси су се појавиле бројне недоумице, а једна од (не)оправданих недоумица у раду јавних бележника, али и судова који одлучују о приговорима и жалбама приликом одбијања предузимања службене радње односи се на месну надлежност јавног бележника. Зато је у тексту у рубрици „Грађанско право” указано на предмет у ком се наведено питање појавило као спорно.

Подаци из казнене евиденције важни су у великом броју случајева, па је у рубрици „Кривично и прекршајно право” предмет разматрања казнене евиденција која се води, пре свега, на основу Кривичног законика.

У рубрици „Управно право” анализиран је положај лица које у тренутку покретања поступка није имало својство странке, али му је оно накнадно признато, као и лица које у тренутку покретања поступка није имало својство странке, па је одбијен његов захтев да му се исто призна.

У сусрет обележавању 25. новембра као дана када је Војводина присаједињена Краљевини Србији рубрика „Поводом” посвећена је историјским догађајима и личностима који су до тога довели, са посебним освртом на правне документе који су то све пратили, док је у рубрици „Кад језик пресуди” са становишта форензичке лингвистике анализирано неколико случајева из стране и један из домаће судске праксе који се односе на говор мржње на друштвеним мрежама.

Поред наведених, ту су и остали врло актуелни текстови у поменутиим, али и другим рубрикама, као и наше сталне рубрике „Портал читалаца” и „Регистар прописа донетих између два броја”.

Редакција

Будимо на вези

Часопис *Lege Artis* – ПРОПИСИ У ПРАКСИ отворен је за сва ваша питања, мишљења, конструктивне предлоге, похвале и критике. Можете их упутити ауторима текстова или на имејл Редакције часописа redakcija@legeartis.rs

Пратите нас:

- www.legeartis.rs
- www.propisi.net
- www.ingpro.rs
- www.facebook.com/IngProLegeArtis

Зашто баш **PROPISI.NET?**

- ▶ Зато што је прегледан и једноставан и не захтева никакву специјалну обуку за коришћење (*user friendly*).
- ▶ Зато што је могућ приступ неограниченом броју докумената у току претплате.
- ▶ Зато што има највећи број прописа, примера судске праксе, правних мишљења, модела и других докумената.
- ▶ Зато што има претраживач који даје прецизно сортиране и брзе резултате претраге.
- ▶ Зато што се документа – прописи и др. – могу претраживати путем одговарајућих скраћеница и синонима који се у правној пракси често користе.
- ▶ Зато што је једини на тржишту који аутоматски бележи најпрегледаније документе сваког претплатника и издваја их на почетној страни.
- ▶ Зато што има мејл-сервис који омогућава претплатницима да о новим прописима, примерима из судске праксе, правним мишљењима и стручним коментарима и другим документима из области које сами изаберу, буду информисани путем мејла истог дана кад су објављени у бази.
- ▶ Зато што ради са било ког рачунара на интернету, без икакве инсталације, а подржава рад и у интранет окружењу.
- ▶ Зато што је увек ажуран (не захтева ажурирање од стране претплатника).
- ▶ Зато што су текстови докумената и интерфејс доступни на ћирилици или латиници.
- ▶ Зато што једним кликом могу да се ископирају текстови у *Word* или *PDF* формату.
- ▶ Зато што има најсвеобухватнију и највећу базу судске праксе, са разгранатом структуром по одговарајућим правним гранама и правним институтима.
- ▶ Зато што се из текста прописа једним кликом приступа повезаним документима.

У овом броју...

РАДНО ПРАВО

- 4 Заштита посебних група запослених у радном процесу
- 13 Право на новчану накнаду за телесно оштећење проузроковано повредом на раду или професионалном болешћу
- 18 Представници запослених и Одбор за безбедност и здравље на раду
- 26 Новија тумачења Посебног колективног уговора за здравствене установе

ГРАЂАНСКО ПРАВО

- 31 Прекид грађанских поступака
- 44 Реч адвоката: Месна надлежност јавног бележника за предузимање службене радње – критички осврт на једну судску одлуку

КРИВИЧНО И ПРЕКРШАЈНО ПРАВО

- 47 Брисање података из казнене евиденције
- 53 Како не оштетити оштећеног у прекршајном поступку

УПРАВНО ПРАВО

- 57 Правни положај лица које накнадно стекне својство странке у управном поступку
- 62 Новији ставови и мишљења Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности

РУБРИКЕ

- 77 Портал читалаца
- 80 Кад језик пресуди: Говор мржње на друштвеним мрежама са становишта форензичке лингвистике
- 88 Поводом обележавања Дана присаједињења Војводине Краљевини Србији 25. новембра
- 102 Преглед прописа донетих између два броја

Заштита посебних група запослених у радном процесу

Млади, жене које раде на радном месту са повећаним ризиком који би могао да им угрози остваривање материнства, особе са инвалидитетом и запослени којима је утврђена професионална болест – категорије су које Закон о раду и Закон о безбедности и здрављу на раду посебно штите, па су у овом тексту детаљно образложене мере заштите у радним процесима наведених група запослених.

Мр Жељко Албанезе

Увод

Закон о раду („Сл. гласник РС” бр. 24/2005... и 113/2017 – даље: ЗОР) и Закон о безбедности и здрављу на раду („Сл. гласник РС” бр. 135/2023 – даље: ЗБЗР) доносе међусобно усклађене и допуњујуће одредбе у вези са спровођењем и унапређивањем безбедности и здравља на раду лица која учествују у радним процесима. Притом посебну пажњу обраћају на права, обавезе и мере које се тичу безбедности и здравља на раду:

- 1) младих,
- 2) жена које раде на радном месту са повећаним ризиком који би могао да им угрози остваривање материнства,
- 3) особа са инвалидитетом, и
- 4) запослених којима је утврђена професионална болест.

У смислу наведених закона реч је о „посебним групама запослених”, којима је нужно обезбедити, осим општих мера, и посебне и детаљније мере које се односе управо на њихове карактеристике. Те посебне мере послодавци морају да издвоје и пропишу у својим општим актима, односно послодавац је дужан да обезбеди да запослена за време трудноће, породиља и запослена која доји дете, као и запослени млађи од 18 година живота, особа са инвалидитетом и запослени којем је утврђена професионална болест, и поред

обуке за безбедан и здрав рад, буду у писаној форми обавештени о резултатима процене ризика и мерама којима се ризици отклањају у циљу повећања безбедности и здравља на раду.

1. Заштита омладине у радном процесу

Закон о раду

Према члану 84. ЗОР-а, послодавац обезбеђује општу заштиту на раду особа млађих од 18 година живота тако што приписује да та лица не могу да раде на пословима:

- на којима се обавља нарочито тежак физички рад,
- под земљом, под водом или на великој висини,
- који укључују излагање штетном зрачењу или средствима која су отровна, канцерогена или која проузрокују наследна обољења,
- који укључују ризик по здравље због хладноће, топлоте, буке или вибрације,
- који би на основу налаза надлежног здравственог органа могли штетно и са повећаним ризиком да утичу на његово здравље и живот с обзиром на његове психофизичке способности.

То су императивне одредбе, односно поменута заштита је апсолутна, што значи да запослени – омладинац наведене послове не може да обавља ни уз своју писану сагласност.

Изузетно, према члану 85. ЗОР-а, запослени између навршене 18. и 21. године живота може да ради на пословима из члана 84. т. 1) и 2), као што су послови:

да и добијања налаза лекара). И у датом случају трошкови лекарских прегледа падају на терет послодавца.

Такође, послодавци треба да имају у виду и обавезу из члана 64. став 3. ЗБЗР – да најкасније у року од пет дана од дана достављања мишљења здравствене установе која је утврдила професионалну болест пријаве надлежној инспекцији рада професионалну болест.

Према члану 65, извештај о професионалној болести која се појави на радном месту

послодавац је дужан да достави запосленом код којег је утврђена професионална болест, организацији надлежној за здравствено осигурање и Управи за безбедност и здравље на раду.

Коначно, према члану 67. ЗБЗР, послодавац је дужан да запослене осигура за случај професионалних болести ради обезбеђивања накнаде штете. Финансијска средства за такво осигурање падају на терет послодавца.

Право на новчану накнаду за телесно оштећење проузроковано повредом на раду или професионалном болешћу

Закон о пензијском и инвалидском осигурању као посебно право превиђа право по основу телесног оштећења које је претрпео запослени по основу повреде на раду, односно професионалне болести. Сви аспекти тог права анализирани су у продужетку.

Mr Жељко Албанезе

Поред права на различите врсте пензија (старосну, превремену старосну, инвалидску и породичну), које представљају основна односно најзначајнија права у систему пензијског и инвалидског осигурања, у Закону о пензијском и инвалидском осигурању („Сл. гласник РС” бр. 34/2003, 64/2004 – УС, 84/2004 – др. закон, 85/2005, 101/2005 – др. закон, 63/2006 – УС, 5/2009, 107/2009, 101/2010, 93/2012, 62/2013, 108/2013, 75/2014, 142/2014, 73/2018, 46/2019 – Одлука УС, 86/2019, 62/2021, 125/2022, 138/2022 и 76/2023 – даље: Закон) утврђена су и друга права. Конкретно, чланом 18. Закона утврђено је да су права из пензијског и инвалидског осигурања:

- 1) за случај старости:
 - (1) право на старосну пензију и
 - (2) право на превремену старосну пензију;
- 2) за случај инвалидности – право на инвалидску пензију;
- 3) за случај смрти:
 - (1) право на породичну пензију и
 - (2) право на накнаду погребних трошкова;
- 4) за случај телесног оштећења проузрокованог повредом на раду или професионалном болешћу – право на новчану накнаду за телесно оштећење;
- 5) за случај потребе за помоћи и негом другог лица – право на новчану накнаду за помоћ и негу другог лица.

У наставку тексту детаљније ће бити размотрено остваривање права по основу телесног оштећења које је претрпео запослени по основу повреде на раду, односно професионалне болести.

Фонд ПИО решењем утврђује чињеницу настанка телесног оштећења на основу налаза, мишљења и оцене органа вештачења. Против првостепеног решења Фонда може да се изјави жалба у року од 15 дана од пријема решења. У поступку по жалби другостепени орган цени наводе жалбе и о њима одлучује тако што жалбу може да одбије, усвоји или делимично усвоји. У случају када се жалба усвоји или делимично усвоји, првостепено решење може да се поништи делимично или у целости, а може и да се измени.

Против решења Фонда ПИО донетог по жалби може да се покрене управни спор у надлежном суду, у складу са чланом 103. Закона, што представља редовни правни лек. Поред тога, против коначног решења Фонда могуће је поднети предлог за понављање поступка.

С тим у вези значајне су и одредбе члана 104. Закона, којима је утврђено да против коначног решења Фонда ПИО, у случајевима када нису испуњени услови за понављање поступка по закону којим је уређен општи управни поступак, или су протекли рокови за понављање поступка по том закону, поступак може да се понови:

1) ако се сазна за нове чињенице, односно нађе или стекне могућност да се употребе нови докази који би сами или у вези са већ употребљеним доказима могли да доведу до другачијег решења;

2) када је пропуштено да се у ранијем поступку изнесе нека чињеница, односно доказ који може да доведе до другачијег решења.

Понављање поступка покреће се на предлог осигураника или по службеној дужности. У поновљеном поступку примењују се прописи који су важили у време доношења решења по ком се поступак понавља.

На основу података прибављених у ранијем и поновљеном поступку надлежни орган новим решењем може да раније решење које је било предмет понављања остави на снази или да га замени новим решењем којим се укида раније решење. Права утврђена новим решењем припадају од првог дана наредног

месеца од дана подношења захтева за понављање поступка, односно од првог дана наредног месеца од дана доношења решења у поступку понављања који је покренут по службеној дужности.

У складу са чланом 113. Закона, новчана накнада за телесно оштећење исплаћује се од дана настанка телесног оштећења, али највише за шест месеци уназад од дана подношења захтева, ако је телесно оштећење постојало пре подношења захтева. Поред тога, **по члану 114. Закона,** осигураник, односно корисник права на новчану накнаду за телесно оштећење који по посебним прописима стекне право на новчану накнаду по основу истог телесног оштећења по сопственом избору може да користи само једно од тих права, ако посебним прописима није друкчије одређено.

Важно је напоменути и следеће:

1) Новчана накнада за телесно оштећење проузроковано повредом на раду или професионалном болешћу исплаћује се трајно (до смрти осигураника), без обзира на то да ли ће осигураник наставити да ради или отићи у инвалидску или старосну пензију.

2) Према члану 9. став 1. тачка 3) Закона о порезу на доходак грађана не плаћа се порез на доходак грађана на примања остварена по основу накнаде за телесно оштећење.

3) Образац „Захтев за остваривање права на новчану накнаду за телесно оштећење”, са детаљима о потребној документацији, може да се пронађе на сајту Републичког фонда ПИО у менију „Обрасци”. Осигураници и корисници пензије који имају стаж осигурања само у Републици Србији попуњавају образац са назнаком „филијала”, а они са стажом из иностранства са назнаком „дирекција”.

Накнада за телесно оштећење може да се прима на текући рачун, на рачун установе у коју је осигураник смештен и на девизни рачун у складу са споразумом о социјалном осигурању (ако осигураник има пребивалиште ван територије Републике Србије), као и преко овлашћеног лица.

Представници запослених и Одбор за безбедност и здравље на раду

Избор представника запослених за безбедност и здравље на раду, односно образовање Одбора није само себи циљ. Послодавац има одређене обавезе било према представницима запослених појединачно било према Одбору. У овом чланку детаљно су размотрени поступак избора, начин и услови рада представника запослених, затим нека решења у пракси, као и обавезе послодавца према представницима запослених.

Мр Жељко Албанезе

Увод

Согласно Закону о безбедности и здрављу на раду („Сл. гласник РС” бр. 35/2023 – даље: Закон) послодавци имају бројне и јасне обавезе у погледу планирања и спровођења мера заштите запослених у радним процесима. Међутим, синдикати и запослени организовали су се и осмислили начин да и сами учествују у примени и контроли мера безбедности и здравља на раду, али и да у сарадњи са послодавцима допринесу унапређењу радних услова и заштити запослених. Такво „самоорганизовање” запослених промовисано је у свим гранским – посебним колективним уговорима у Републици, па је унето у Закон (члан 57) кроз две основне одредбе:

- 1) запослени код послодавца имају право да изаберу једног или више представника запослених за безбедност и здравље на раду;
- 2) најмање три представника запослених образују Одбор за безбедност и здравље на раду (даље: Одбор).

И гранским колективним уговорима и Законом уређен је начин деловања представника запослених и Одбора. Конкретно, члановима 57–61. Закона утврђени су избор представника запослених за безбедност и здравље на раду, обавеза консултовања, информисања и сарадње послодавца са запосленима или њиховим представницима за

безбедност и здравље на раду, односно Одбором, као и права представника запослених.

1. Избор представника запослених

Избор представника запослених по Закону није обавезан

Према дефиницији из Закона, **представник запослених за безбедност и здравље на раду** (даље: представник запослених) јесте лице изабрано или именовано да представља запослене у области безбедности и здравља на раду код послодавца. Као што је већ речено, запослени код послодавца имају право да изаберу једног или више представника запослених за безбедност и здравље на раду, док најмање три представника запослених образује Одбор.

Као што се види, према Закону, реч је о праву запослених, само што га остварују тек избором представника. Запослени „имају право да изаберу”, али је питање како ће и у којој мери то право искористити. У Закону није одређено да су запослени „дужни да изаберу”, при чему би то била њихова обавеза, а не процена да ли ће или неће бирати свог представника. Израз „**имају право**” не представља ни обавезу послодавца, већ само даје могућност запосленима да изаберу представника или да оснују Одбор за безбедност и здравље на раду.

Међутим, без обзира на такво решење, постоји основ да се верује да је више у питању обавеза запослених, а не њихова слободна процена о избору свог/јих представника за

ника запослених у области безбедности и здравља на раду у циљу квалитетнијег спровођења њихових задужења. Поменути чланом извршено је усклађивање са чланом 12.3 Директиве 89/391/ЕЕЗ.

Казнене одредбе за послодавце

Већ је истакнуто да Закон не обавезује послодавце да именују запослене нити да образују Одбор за безбедност и здравље на раду, па зато нема казних одредби у Закону ако то послодавац не учини. Међутим, у Закону постоје казнене одредбе за послодавце. Конкретно, према члану 102. Закона, новчаном казном од 300.000 динара казниће се за прекршај послодавац са својством правног лица:

- ако запосленима не омогући да бирају свог представника за безбедност и здравље на раду или не именује свог представника (члан 57);
- ако запосленима, представнику запослених и/или Одбору не омогући да буду консултовани унапред и благовремено поводом свих мера које утичу или могу да утичу на

безбедност и здравље запослених, организовања послова безбедности и здравља на раду и одређивања запослених из члана 15. став 1. тачка 9) тог закона, доношења аката који се односе на безбедност и здравље на раду или планирања и организовања обуке из члана 33. истог закона (члан 58. став 1);

- ако не упозна запослене или представнике запослених и/или Одбор с ризицима на радном месту у радној средини, превентивним мерама за безбедност и здравље на раду и активностима које се односе на технолошки и радни процес код послодавца, или са евиденцијама повреда на раду и професионалним болестима, као и с предузетим мерама за безбедност и здравље на раду или предузетим мерама за спречавање непосредне опасности по живот и здравље (члан 59).

За исти прекршај новчаном казном од 150.000 динара казниће се послодавац који је предузетник, док ће новчаном казном од 40.000 динара бити кажњен директор, односно друго одговорно лице код послодавца, а новчаном казном од 40.000 динара послодавац физичко лице.

Новија тумачења Посебног колективног уговора за здравствене установе

У наставку су издвојена новија тумачења Комисије за праћење примене и давање аутентичних тумачења Посебног колективног уговора за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе.

Редакција

Право на накнаду трошкова за долазак и одлазак с рада у случају када од места становања до места рада не постоји јавни саобраћај, али и када запослени не користи јавни саобраћај

Дописом од 6. јуна 2022. године доставили сте Министарству здравља захтев за аутентично тумачење члана 102. Посебног колективног уговора за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Сл. гласник РС” бр. 96/19, 58/20 и 135/22 – др. пропис, у даљем тексту: ПКУ). С тим у вези обавештавамо вас да је наведени захтев разматран на седници Комисије за праћење примене и давање аутен-

Дописом од 27. јула 2022. године доставили сте Министарству здравља захтев за аутентично тумачење члана 105. Посебног колективног уговора за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Сл. гласник РС” бр. 96/19, 58/20 и 135/22 – др. пропис, у даљем тексту: ПКУ). С тим у вези обавештавамо вас да је наведени захтев разматран на седници Комисије за праћење примене и давање аутентичних тумачења ПКУ (у даљем тексту: Комисија), одржаној 1. децембра 2022. године, те да је о наведеном Комисија заузела следећи став:

Пре свега, под радним односом, у складу са чланом 30. Закона о раду, подразумева се уговорни однос који се заснива закључивањем уговора о раду између запосленог и послодавца. Запослени је, у смислу тог закона, физичко лице које је у радном односу код послодавца, а послодавац је домаће, односно страно правно или физичко лице које запошљава, односно радно ангажује једно или више лица (члан 5. Закона о раду). Сходно свему наведеном запослени има право на исплату јубиларне награде за 30 година проведених у радном односу, уколико су за то испуњени услови.

(Мишљење Министарства здравља бр. 110-00-00175/2022-05 од 15. 3. 2023)

Колективни уговор код послодавца може да се закључи кад год се постигне сагласност воља уговорних страна, уз сагласност оснивача

Дописом од 1. марта 2022. године доставили сте Министарству здравља захтев за аутентично тумачење чланова 151. и 152. Посебног колективног уговора за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Сл. гласник РС” бр. 96/19, 58/20 и 135/22 – др. пропис, у даљем тексту: ПКУ). С тим у вези обавештавамо вас да је наведени захтев разматран на седници Комисије за праћење примене и давање аутентичних тумачења ПКУ (у даљем тексту: Комисија), одржаној 1. децембра 2022. године, те да је о наведеном Комисија заузела следећи став:

С тим у вези Комисија је заузела став да се уговор може закључити кад год се постигне сагласност воља уговорних страна, уз сагласност оснивача.

(Мишљење Министарства здравља бр. 110-00-00053/2022-05 од 15. 3. 2023)

Запосленом се не може признати право на исплату солидарне помоћи за случај дуже или теже болести детета за које не постоји законска обавеза издржавања. Потребно је да се формира посебна комисија у здравственој установи (састављена од стручних људи) која би процењивала захтеве запослених за исплату солидарне помоћи у случају дуже или теже болести запосленог или члана његове уже породице у сваком конкретном случају

Дописом од 6. октобра 2022. године доставили сте Министарству здравља захтев за аутентично тумачење члана 107. Посебног колективног уговора за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Сл. гласник РС” бр. 96/19, 58/20 и 135/22 – др. пропис, у даљем тексту: ПКУ). С тим у вези обавештавамо вас да је наведени захтев разматран на седници Комисије за праћење примене и давање аутентичних тумачења ПКУ (у даљем тексту: Комисија), одржаној 1. децембра 2022. године, те да је о наведеном Комисија заузела следећи став:

Став Комисије је да се питање „дуже или теже болести” не односи на тумачење одредаба ПКУ, па с тим у вези Комисија није надлежна да да одговор на ово питање. **Конкретно, запосленом се не може признати право на исплату солидарне помоћи за случај дуже или теже болести детета за које не постоји законска обавеза издржавања.**

Такође, Комисија је мишљења да је потребно да се формира посебна комисија у здравственој установи (састављена од стручних људи) која би процењивала захтеве запослених за исплату солидарне помоћи у случају дуже или теже болести запосленог или члана његове уже породице у сваком конкретном случају.

(Мишљење Министарства здравља бр. 110-00-00230/2022-05 од 15. 3. 2023)

Прекид грађанских поступака

Судска пракса која се односи на прекид и застој поступка изузетно је богата, па ће наведени институти грађанског права бити детаљно анализирани у овом, али и у неколико следећих бројева овог часописа.

Драгана Марчетић,
судија Апелационог суда у Београду
Снежана Марјановић,
судија Вишег суда у Београду

Грађански судски поступак по правилу тече на предвиђени начин у складу са законом, одвијајући се по фазама које зависе од активности суда и учесника у поступку. У складу са чл. 10. Закона о парничном поступку потребно је да се поступак оконча у разумном року, при чему је суд дужан да спроведе поступак без одуговлачења, у складу са претходно одређеним временским оквиром за предузимање парничних радњи и са што мање трошкова. Међутим, од тренутка покретања поступка, па до доношења правоснажне пресуде могу да настану ситуације које ометају ток поступка или услед којих је неопходно или целисходно да се исти прекине или да се с њим застане на одређени период времена. За разлику од института обуставе поступка, прекид и застој, како им и име каже, само значе паузу у поступању суда и странака због нужности или целисходности. Након прекида или застоја поступка, када престану разлози за њихову примену, исти се наставља у фази у којој је био до тада на предлог странака или по службеној дужности.

Институти прекида и застоја поступка предвиђени су у Закону о парничном поступку (даље: ЗПП), а примењују се и на ванпарнични поступак сходно чл. 30. Закона о ванпарничном поступку (даље: ЗВП), као и, ограничено, у извршном поступку сходно чл. 39. Закона о извршењу и обезбеђењу (даље: ЗИО). У ЗИО је прекид поступка регулисан донекле другачије, и то у чл. 29, тако што је

наведено да, ако извршни поступак буде прекинут по сили закона, јавни извршитељ на предлог странке или по службеној дужности поставља привременог заступника странци и наставља поступак и пре него што престане разлог због ког је прекинут. То не важи за прекид поступка који је настао наступањем правних последица стечајног поступка.

РАЗЛОЗИ ЗА ПРЕКИД ПОСТУПКА

До прекида поступка долази по правилу онда кад настану одређени догађаји који спречавају процесне субјекте да нормално спроводе процесну делатност. Прекид траје све док се поново не успостави нормално стање које свим субјектима омогућава несметано учествовање у поступку. Такве паузе у поступању предвиђене су због правне сигурности и економичности. Ти разлози често штите странке у поступку или лица која ће се тек појавити као странке.

Разлози за прекид могу да буду различити и могу да се тичу странака, суда или саме спорне ствари. Они су објективни по природи и не зависе од воље странака.

Према врсти разлога који доводе до прекида разликују се две врсте прекида:

■ **прекид поступка по сили закона** – када суд само декларативно утврђује прекид поступка када се реализује наведени случај, и

■ **прекид поступка по одлуци суда** – када суд својом одлуком у форми решења одређује прекид поступка.

Прекид који утврђује суд наступа у следећим ситуацијама:

ја, отплата кредита наставља се у складу са уговором о кредиту, а поступци прекинути односно одложени у складу са чланом 5. настављају се наредног дана од дана истека тог рока.

Нема података ни да ли су парничне странке закључиле уговор о конверзији с обзиром на то да су рокови из чл. 6. и 7. тог закона протекли.

Стога је потребно да у даљем току поступка суд провери да ли је закључен уговор о конверзији и да ли су странке тим уговором можда разрешиле спорне односе који су предмет ове парнице, а уколико нису, да настави поступање по предмету.

(Решење Вишег суда у Београду Гж др. 11242/19 од 31. 8. 2022)

Напомена Редакције: У другом делу текста, који ће бити објављен у следећем броју, настављено је разматрање разлога за прекид поступка с тим што је акценат на могућности прекида у другим ситуацијама када суд одлучује да ли ће да одреди прекид (члан 223. Закона о парничном поступку). Осим наведеног, теме ће бити и пропусти у одлукама о прекиду поступка и делимични прекид поступка.

КАЛКУЛАТОР КАМАТА

у оквиру електронског издања ИНГ-ПРО ПРОПИСИ.НЕТ

Осим обрачуна затезне камате у динарима или у некој од страних валута (евро, долар, швајцарски франак), уз помоћ нашег калкулатора претплатници могу да врше и обрачун камате за неблагоприятно плаћене јавне приходе и за неблагоприятно плаћени царински дуг и казну у царинском поступку, затим обрачун камате по есконтној/референтној стопи Народне банке Србије и по референтној стопи Европске централне банке (ЕЦБ), као и обрачун камате по пресудама/одлукама Европског суда за људска права. Поред наведених, ту је и обрачун уз помоћ индекса потрошачких цена, а поред свих ових дефинисаних каматних стопа које ми ажурирамо, постоји и опција **Моје каматне стопе**, помоћу које сваки корисник може да дефинише каматне стопе како би прилагодио обрачун камата сопственим потребама.

Обрачуне камата претплатници могу да сачувају у оквиру базе, а могу и да врше промене на рачуну, односно да евидентирају нова задужења и отплате, уз могућност да бирају да ли ће се делимична отплата дуга прво одузимати од камате или од главнице.

Калкулатор врши обрачуне камата пропорционалном или конформном методом. Поред ових, постоји и јединствена мешовита метода (за затезну камату до 2. 3. 2001. примењује се конформна метода, а од 3. 3. 2001. пропорционална), која омогућава јединствен обрачун камате за период пре и после тог периода. Сходно томе, по истом принципу функционише и обрачун камате на неблагоприятно плаћене јавне приходе, на неблагоприятно плаћен царински дуг и неблагоприятно плаћену казну у царинском поступку (до 31. 12. 2012. конформна, од 1. 1. 2013. пропорционална метода).

Збирни обрачун камата омогућава обрачун дуга по више различитих фактура (рачуна), по принципу: један поверилац, један дужник, више новчаних потраживања и износ укупног дуга по свим тим различитим основама.

Реч адвоката: Месна надлежност јавног бележника за предузимање службене радње – критички осврт на једну судску одлуку

У пракси се често јавља недоумица у вези са месном надлежности јавног бележника, па је у продужетку дат осврт на судску одлуку у којој се то питање појавило као спорно.

Миодраг Васић,
адвокат

Досадашња делатност јавних бележника у Републици Србији оцењена је углавном позитивно, посебно имајући у виду растерећење судова од разних врста овера и састављања исправа. Ипак, у пракси су се појавиле бројне дилеме везане за потврђивање исправа о преносу права својине на непокретностима које су у поступку легализације, затим утврђивање правног следа располагања непокретностима ради уписа у катастар непокретности, као и прибављање основа стицања већ уписане непокретности, и томе слично. Једна од (не)оправданих недоумица у раду јавних бележника, али и судова који одлучују о приговорима и жалбама приликом одбијања предузимања службене радње, односи се на месну надлежност јавног бележника. Зато је заиста потребно да се укаже на предмет у ком се наведено питање појавило као спорно.

Предлагач З. А. поднела је јавном бележнику предлог за потврђивање споразума о деоби заједничке имовине супружника. Предмет тог споразума било је земљиште које се налази на подручју Градске општине Лазаревац. Притом су се разведени супружници сагласили с тим да се деоба предметне непокретности изврши утврђењем да су њихови удели једнаки сагласно претпоставци из члана 180. став 2. Породичног закона.

Решењем јавног бележника Николе Војновића бр. П 3/24. од 24. 1. 2024. године предлог за потврђивање наведеног споразума

као приватне исправе одбијен је као недопуштен. Како се непокретност која је предмет споразума налази на подручју Основног суда у Лазаревцу, именовани јавни бележник нашао је да, у смислу члана 4. ставови 2. и 4. Закона о промету непокретности, није надлежан за потврђивање споразума о деоби заједничке имовине. Решење о одбијању предлога као недопуштеног донето је на основу члана 53. став 2. тачка 2) Закона о јавном бележништву, којим је прописано да је јавни бележник дужан да одбије обављање службене радње ако утврди да је иста према закону недопуштена.

Решењем Другог основног суда у Београду Рјб 1/24. од 6. 2. 2024. године одбијен је приговор предлагача изјављен против решења јавног бележника, а Решењем Вишег суда у Београду Гжјб 2/24. од 29. 7. 2024. и жалба предлагача изјављена против првостепеног решења Другог основног суда у Београду. Наведена судска решења донета су не само уз погрешну већ и крајње арбитрарну примену материјалног права, чиме је на најгрубљи начин повређено право предлагача З. А. на правично суђење, зајемчено чланом 32. став 1. Устава Републике Србије и чланом 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода. До тога је дошло из разлога који су у наставку размотрени.

Одредбом члана 179. став 1. Породичног закона прописано је да супружници могу да закључе споразум о деоби заједничке имовине (споразумна деоба). Према ставу 2. тог члана споразум о деоби заједничке имовине супружника закључује се у облику јавнобележнички потврђене (солемнизоване) исправе. Како је предлагач З. А. јавном бележнику под-

гла би да се врши деоба заједничке ствари или имовине, овде земљишта на подручју Градске општине Лазаревац, али пред судом и у складу са одредбама Закона о ванпарничном поступку, а не Закона о јавном бележничтву.

Што се тиче законског уређења промета непокретности и начина на који се оно врши, одредбом члана 2. став 1. Закона о промету непокретности прописано је да је **промет непокретности, у смислу тог закона, пренос права својине на непокретности правним послом уз накнаду или без накнаде**. Према члану 4. став 1. Закона о промету непокретности, уговор о промету непокретности закључује се у облику јавнобележнички потврђене (солемнизоване) исправе, док је, према ставу 2. истог члана, **за посао из става 1. тог члана искључиво надлежан јавни бележник на чијем се подручју налази непокретност која је предмет уговора**.

Одредба истоветне садржине налази се и у Закону о ванпарничном поступку. Према члану 164. став 1. Закона о ванпарничном поступку, за састављање исправа о правном послу, изјави воље, правној и другој радњи (даље: исправа) надлежан је јавни бележник. Чланом 165. став 2. Закона о ванпарничном поступку прописано је да исправу о правном послу којим се уз накнаду или без накнаде врши пренос права својине на непокретности с једног на друго лице може да састави само онај јавни бележник на чијем се службеном подручју та непокретност налази, а ставом 3. датог члана да тестамент којим се располаже непокретностима може да састави сваки јавни бележник, независно од тога где се непокретност налази.

На основу наведених одредаба, које су јасне, па их зато треба применити онако како гласе, несумњиво може да се закључи да **искључива надлежност јавног бележника постоји само када се непокретност која је предмет правног посла налази на службеном подручју на ком јавни бележник обавља своју делатност и када је предмет правног посла пренос права својине с једног на дру-**

го лице уз накнаду или без накнаде. Када до преноса права својине долази у случају смрти, онда завештање по самом закону може да састави сваки јавни бележник, независно од тога где се непокретност налази.

Правило о надлежности сваког јавног бележника за предузимање службене радње, уз изузетак наведен у претходном пасусу, изричито је потврђено чланом 165. став 1. Закона о ванпарничном поступку. Њим је прописано да исправу може да сачини сваки јавни бележник, независно од тога где учесник има пребивалиште односно боравиште или где се налази седиште учесника који је правно лице или добро које је предмет правног посла.

У жељи да се овим текстом допринесе бољем и правилнијем раду јавних бележника, али и судова, сматрамо да је потребно да укажемо на то да састављање и оверавање исправа о правним пословима, изјавама и правним чињеницама може да обави сваки јавни бележник, осим ако је реч о преносу права својине на непокретности правним послом, уз накнаду или без накнаде, за који је искључиво надлежан јавни бележник на чијем се службеном подручју та непокретност налази. Не само да је погрешно већ је и потпуно нелогично да супружници који имају пребивалиште у Суботици предлог за споразумну деобу заједничке имовине морају да поднесу јавном бележнику у Врању јер се на његовом службеном подручју налази предметна непокретност!

Најзад, на закључак да се у конкретном случају не ради о преносу права својине упућује и члан 24а Закона о порезима на имовину, којим је прописано да се од опорезивања порезом на пренос апсолутних права **изузима стицање (не пренос) права својине** на посебним деловима непокретности деобом сувласничке заједнице између сувласника у сразмери са њиховим сувласничким деловима на дан деобе (овде по 1/2 сагласно законској претпоставци о једнаким уделима у смислу члана 180. став 2. Породичног закона).

Брисање података из казнене евиденције

Постоји велики број „казнених евиденција“ у које се уписују учиниоци казнених дела. Међутим, предмет овог разматрања је казнена евиденција (КЕ) која се води, пре свега, на основу Кривичног законика.

Доц. др Иван Д. Милић,
Универзитет у Новом Саду
Правни факултет у Новом Саду

Кривичне санкције извршавају се, по правилу, након правоснажности судске одлуке. Након тога следи и **извршење** изречене кривичне санкције. Такође, корак који треба учинити након правоснажности судске одлуке је упис осуђеног лица у **казнену евиденцију**. Свако осуђено физичко лице уписује се у **казнену евиденцију**.

У казненој евиденцији која се води на основу Кривичног законика („Сл. гласник РС” бр. 85 од 6. октобра 2005, 88 од 14. октобра 2005 – исправка, 107 од 2. децембра 2005 – исправка, 72 од 3. септембра 2009, 111 од 29. децембра 2009, 121 од 24. децембра 2012, 104 од 27. новембра 2013, 108 од 10. октобра 2014, 94 од 24. новембра 2016, 35 од 21. маја 2019 – даље: КЗ) осуђени остаје уписан **одређено време**, али постоји и одређена категорија осуђеника (осуђена лица на дужу затворску казну) чији се подаци из казнене евиденције **никада не бришу**. Реч је о казненој евиденцији која се води на основу Кривичног законика. То је најстарија евиденција у коју се уписују подаци о осуђеним лицима.

Не треба заборавити да постоји и евиденција у коју се уписују **малолетни учиниоци кривичних дела**. Наиме, према Закону о малолетним учиниоцима кривичних дела и кривичноправној заштити малолетних лица („Сл. гласник РС” бр. 85 од 6. октобра 2005), **евиденцију о изреченим васпитним мерама и казни малолетничког затвора** води суд који је судио у првом степену. Дакле, то

није иста **казнена евиденција** која се води по основу Кривичног законика за пунолетне учиниоце кривичних дела. Начин вођења поменуте евиденције уређивао се **посебним актом**. Подаци о осуди на казну малолетничког затвора **не могу** да се открију никоме, осим у случајевима предвиђеним у члану 102. став 2. Кривичног законика. У вези са вођењем те евиденције, њеним садржајем, брисањем података, као и осталим питањима која су од значаја за вођење било које, а посебно евиденције о осудама, постоје велики проблеми зато што је Правилник о начину вођења евиденције о изреченим васпитним мерама и казни малолетничког затвора („Сл. гласник РС” бр. 63 од 21. јула 2006) **престао** да важи Одлуком Уставног суда, а нови пропис којим би била уређена дата област још **није донет**.

Потребно је подсетити се тога да од 2008. године у Републици Србији за кривично дело могу да одговарају и **правна лица**. С тим у вези, свако правно лице уписује се у **казнену евиденцију**. Реч је о **посебној казненој евиденцији** у коју се уписују само правна лица која су правоснажно осуђена.

Такође, осуђена физичка лица која су учинила **одређена кривична дела** према малолетним лицима уписују се у још једну **посебну евиденцију**. Наиме, према **Закону о посебним мерама за спречавање вршења кривичних дела против полне слободе према малолетним лицима** („Сл. гласник РС” бр. 32 од 8. априла 2013) води се посебна евиденција. У њу се уписују осуђена лица која су према малолетним лицима извршила следећа кривична дела:

1) силовање (члан 178. ст. 3. и 4. Кривичног законика);

Председник већа **наредбом одређује** дан, час и место одржавања рочишта за одлучивање о молби за судску рехабилитацију. **На рочиште се позивају** осуђени и његов бранилац, ако га има, али и јавни тужилац који поступа пред судом који одлучује о молби, а ако је извештај позитиван, може да се позове и представник завода у ком је осуђени издржао казну затвора. У позиву ће **осуђени бити упозорен** на то да ће се, у случају његовог недоласка или недоласка браниоца на рочиште, рочиште одржати. Позив **мора да се достави** тако да између дана достављања позива и дана одржавања рочишта остане најмање осам дана.

Рочиште за одлучивање о молби за судску рехабилитацију **почиње** изношењем разлога од стране осуђеног или његовог браниоца, док ће, у случају њиховог одсуства, председник већа укратко изложити разлоге за подношење молбе. Након тога, председник већа позива јавног тужиоца да се изјасни о молби осуђеног. Ако је на рочиште позван и представник завода у ком је осуђени издржао казну затвора, председник већа испитаће представника о владању осуђеног за време издржавања казне и о извршавању радних обавеза, с обзиром на радну способност осуђеног, као и о другим околностима које су од значаја за давање рехабилитације.

Веће ће одмах по окончању рочишта решењем **одбити** или **усвојити** молбу за рехабилитацију. **Против решења** жалбу могу да изјаве осуђени и његов бранилац, као и јавни тужилац. Ако веће одбије молбу зато што осуђени својим понашањем није заслужио рехабилитацију, осуђени може да понови молбу по истеку једне године од дана правоснажности решења. Решење о усвајању молбе када постане правоснажно доставља се МУП-у који води КЕ за осуђеног како би он извршио брисање из КЕ.

Осим путем законске и судске рехабилитације, осуђени може да буде рехабилитован и путем **амнестије и помиловања**. Помиловање може да пружи председник Републике Србије, а амнестију Народна скупштина. Тако је, на пример, Законом о амнестији („Сл. гла-

сник РС” бр. 18 од 26. марта 2010) прописано да амнестија обухвата и брисање података из казнене евиденције.

На основу свега наведеног закључује се да до рехабилитације може да дође на четири начина. Значај рехабилитације зависи и од чињенице да ли осуђено лице трпи **правне последице осуде**. Да ли ће осуђени трпети правне последице осуде зависи од изречене санкције, тако да, ако осуђени који је уписан у КЕ не трпи правне последице осуде, рехабилитација се огледа само у брисању његових података из КЕ. С друге стране, ако је осуђено лице уписано у КЕ и трпи правне последице осуде, рехабилитација се огледа и у њиховом престанку.

Брисање података из КЕ за осуђено лице (које сада више није осуђено) има велики значај. Међутим, прописима о казним евиденцијама у Србији није довољно уређена дата област. У вези са брисањем податка из КЕ у правилнику који је донет давне 1979. године није предвиђено како се суштински бришу подаци о осуђеном лицу. С друге стране, у Кривичном законика предвиђено је „да се **подаци о брисаној осуди** не могу ником дати”. Дакле, долази се до закључка да се подаци о осуђеном из КЕ **никада** не бришу, само што, „ако су обрисани”, ником не могу да се дају. То је застарело и лоше решење. Који је смисао брисања података из КЕ ако се подаци ипак никада не бришу? Такво решење треба изменити. За почетак је потребно да се наведени правилник замени новим прописом.

Важећим ЗКП предвиђено је да **начин вођења казнене евиденције уређује** **Влада**. То значи да је Влада била у обавези да донесе уредбу о вођењу казнене евиденције, али то још није учињено иако је важећи ЗКП донет 2011. године. Сада је проблематично и такво решење ЗКП имајући у виду да је Уставом Републике Србије („Сл. гласник РС” бр. 98 од 10. новембра 2006, 115 од 30. новембра 2021 – амандмани I–XXIX, 16 од 9. фебруара 2022) предвиђено да се „прикупљање, држање, обрада и коришћење података о личности уређују **законом**”.

Како не оштетити оштећеног у прекршајном поступку

Владимир Живанкић,
судија Прекршајног суда у
Кикинди

– Добар дан, председнице!
– О, добар дан, новоизабрана колегинице!
Па како сте, шта имате ново?
– Хвала на питању, добро сам. Имам један случај, па рекох да се посаветујем...
– Ха, ха, ха, ко у новинама што је негда било „Драга Савета, имам питање за вас“!
– Молим?
– Нема везе, то је било давно, а ти си млада, па не памтиш. Него да видимо шта имаш.
– Имам оштећеног који је поднео захтев за покретање прекршајног поступка.
– Шта?!
– Кажем, оштећени је поднео захтев за покретање прекршајног поступка.
– Свашта, па како то? Шта он мисли?
– Па, ради се о томе да терети окривљеног да га је ударио, увредио, одломио му возачко огледало са аута и неће да му га врати. Пише да је у понедељак, 1. марта ове године, у поподневним сатима испред куће, која је двојна — један објекат је подељен на два, стао својим аутом, па му је окривљени, који живи у једној од тих кућа, пришао и започео расправу о месту паркирања. Онда га је увредио рекавши му да је коњина, одломио му возачко огледало с возачеве стране и ошамарио га. После није хтео да му врати огледало, а да од ударца има лаку телесну повреду.
– Да? И шта сад хоће од нас? Не разумем!
– Тражи да спроведемо поступак, огласимо окривљеног одговорним и осудимо га за прекршаје вршење насиља над другим ударањем шамара, вређање другог речима да је коњина и дрско и безобзирно понашање ломљењем возачког огледала. Жели да усвојимо имовин-

скоправни захтев да му се накнади материјална и нематеријална штета – материјална због оштећења аута у вредности од 10.000 динара, а нематеријална за претрпљени физички бол од 20.000 динара и за претрпљене душевне болове услед повреде части и угледа од 20.000 динара. То је све укупно 50.000 динара, са законском затезном каматом од дана пресуђења до коначне исплате. Тражи и да му се врати одузето огледало, а да суд окривљеног обавезе да му надокнади судске трошкове.

– Свашта! Па шта сад ми да радимо? Шта је ово? То није за нас, него за парницу! Каква накнада штете и ту још којешта?! Нек га тужи. Шта ми имамо с тим? Нек иду код адвоката, па на парницу!

– Али...

– Добро, ајде, сад то око ударања, вређања и ломљења јесте крив, то је све прекршај, али што то није пријавио полицији, а не овако?

– Извините, али ми још не знамо да ли је крив. Тек је поднет захтев за покретање прекршајног поступка и покренут прекршајни поступак. Треба да се саслушају окривљени и оштећени, и изведу докази. А да, претходно треба и да се види да ли има могућности да се окривљени и оштећени помире.

– Јао, дете! То је све за кривицу и парницу, за приватне тужбе. Није баш за нас.

– Председнице, по закону смо овлашћени да поступамо по захтеву оштећеног, да спроведемо поступак, утврдимо да ли има прекршаја и одговорности окривљеног и да ли је имовинскоправни захтев оштећеног основан.

– Ти баш филозофираш! Боље да си остала у основном суду, ово је прекршајно! Није ти ово... не знам шта! Сад ћемо ми ту нешто као да судимо, ајде, молим те! Но добро, кад си већ дошла, дај да видимо шта ћемо?

– Председнице, ја бих да одредим претрес, па да и окривљеном и оштећеном доставим обавештење о могућности мирења.

– Зашто тако? Зови само окривљеног, види да призна, нек буде ту нека казница, и гото-

штета, сврха је у томе да се успостави стање које је било пре него што је штета настала. Наиме, „проузроковање штете је, по правилу, противправни поступак једног лица, који има за последицу настанак штете за друго лице, те је учинилац штете дужан да ту штету накнади”, било да је то успоставом ранијег стања којим се потпуно уклања штета било да се то чини делимично, а да се за остатак штете даје накнада у новцу. Може и да се, у случају нематеријалне штете, досуди правична новчана накнада.

- Ево, неко куца! Слободно!
- Добро јутро, драга моја!
- Јао, Мире, откуда ти?
- Дошла да видим како ти од јутрос изгледа нова фризура!
- Јао да, председнице, нисам вам ни рекла да вам је лепа нова фризура.

– Па хвала, колегинице. А ово је, да вас упознам, Мира фризерка.

– О драго ми је. Ви сте, мора бити, нова?
– Јесте. Ја сам била стручни сарадник у основном суду, а од скоро сам именована за судију у прекршајном суду.

– Ти мораш доћи код мене да ти средим ове шишке. Обавезно!

– Мирице, може кафа?

– Наравно, драга.

– Ви, млада колегинице, ако имате још нешто, то можемо и други пут. У ствари, урадите како мислите да је најбоље. Ето тако, па се видимо...

– Добро председнице, до виђења.

– И шта кажеш, Мирице, како она јуче рече да...

– Па да, зато сам и дошла, да ти све натена-не испричам.

Нова опција у оквиру нашег електронског издања Прописи.НЕТ

PROPISI.NET | ING-PRO ISSN 1820-4890

моје фасцикле

МОЈЕ ФАСЦИКЛЕ:

- Фасцикла за важну тему!
- Фасцикла за сваки предмет!
- Фасцикла за сваког клијента!

Издвојено у мојој фасцикли

Прва фасцикла

Кликом на издвојите документе (чланке, прописе, правна мишљења, судску праксу, стручне коментаре, образце и уговоре) битне за ваше пословање, како бисте их прикупили на једном месту, у оквиру нове опције „Моје фасцикле”, где им након тога приступате једним кликом.

Уз издвојени документ можете да забележите :

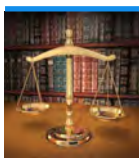
- кључну мисао из чланка, прописа, службеног мишљења, судске пресуде, коментара;
- тумачење прописа, појединог члана прописа, одређеног спорног питања;
- напомену о повезаним прописима са издвојеним документом који су од важности за вас;
- свој коментар или запажање;
- личну напомену за ког клијента је документ битан;
- напомену за који судски, управни или други поступак је документ битан и сл.

Замените стикере, налепнице и белешке разбацане на више места Мојим фасциклама!

Детаљне информације пронађите у оквиру Корисничког упутства, које је доступно у оквиру издања, или контактирајте колеге из Службе промоције и продаје.

Правни положај лица које накнадно стекне својство странке у управном поступку

У овом тексту анализиран је положај лица које у тренутку покретања поступка није имало својство странке, али му је оно накнадно признато, као и лица које у тренутку покретања поступка није имало својство странке, па је одбијен његов захтев да му се исто призна.

Саша Кулић, дипл. правник,
виши саветник у Министарству пољо-
привреде, шумарства и водопривреде
– Републичка дирекција за воде

Сваки управни поступак подразумева учешће најмање два субјекта: органа који води поступак и странке. Зато се они и називају главним учесницима управног поступка јер без њих тог поступка нема. Поред њих, у управном поступку учествују и друга лица (споредни учесници): сведоци, вештаци, заступници итд. Међутим, у неким управним поступцима могу да се појаве и лица која нису од самог почетка поступка имала својство странке (поступак није покренут њиховим захтевом нити је орган по службеној дужности покренуо поступак према тим лицима), већ накнадно, у току поступка, желе да стекну наведено својство. Из тог угла гледано, приметно је да се у Закону о општем управном поступку („Сл. гласник РС” бр. 18/2016, 95/2018 – аутентично тумачење и 2/2023 – одлука УС – даље: ЗУП) разликује правни положај три групе лица:

- странке,
- лица које у тренутку покретања поступка није имало својство странке, али му је оно накнадно признато, и
- лица које у тренутку покретања поступка није имало својство странке, па му оно није признато ни накнадно, у току поступка (одбијен је његов захтев да му се призна својство странке).

У наставку овог текста фокус је на анализи правног положаја последњих двеју врста наведених лица.

Пре анализе правног положаја лица која немају својство странке у поступку, али могу да га стекну у неком тренутку, или то својство неће ни стећи до краја поступка, целине ради, важно је поменути укратко **ко има својство странке у управном поступку**. Одредбом из члана 44. ЗУП-а прописано је да је странка у управном поступку физичко или правно лице чија је управна ствар предмет управног поступка. Такође, странка у управном поступку може да буде и орган, организација, насеље, група лица и други који нису правна лица, под условима под којима физичко или правно лице може да буде странка, или, кад је то одређено законом, и свако друго физичко или правно лице на чија права, обавезе или правне интересе може да утиче исход управног поступка. Најзад, својство странке у управном поступку могу да имају и заступници колективних интереса и заступници ширих интереса јавности који су организовани сагласно прописима, ако исход управног поступка може да утиче на интересе које заступају.

Када странка покреће поступак захтевом, она мора да наведе податке о себи који су неопходни за њену идентификацију, али и комуникацију са органом (у погледу евентуалне допуне или уређења неуредног захтева, достављања позива на усмену расправу, достављања одлуке и др.), као што су име, презиме и адреса. По правилу, када орган покреће

својства странке подносилац захтева обавештава према одредбама тог закона које се тичу достављања. И ту може да се уочи једна недоумица, а то је да ли се достављање спроводи по правилима личног достављања или на неки други начин. С једне стране, не постоји управни акт против ког би се изјавило правно средство већ само обавештење, па на први поглед не изгледа као да је законодавац имао у виду правила о личном достављању. С друге стране, с обзиром на то да поука о правном средству против решења представља обавезан део обавештења, али и да је већ поменутом одредбом из члана 151. став 1. тачка б) прописано да против првостепеног решења о главној ствари (предмету управног поступка) жалбу може да поднесе свако лице на чија права, обавезе или правне интересе може да утиче исход управног поступка, и то у року у ком жалбу може да поднесе странка, ипак би могло да се закључи да се ради о личном достављању.

Најзад, под одређеним условима лице које није учествовало у управном поступку у ком је донето коначно решење има могућност да употреби једно ванредно правно средство – понављање поступка (члан 176. став 1. тачка б) ЗУП-а). Наиме, одредбом из датог члана прописано је да се понавља поступак по коначном решењу ако лицу које је

могло да има својство странке није пружена прилика да учествује у поступку. И ту се може приметити једна непрецизна формулација, која заслужује пажњу. Шта значи услов да лицу „није пружена прилика да учествује у поступку”? Да ли се то односи само на случај када је одбијен захтев тог лица да му се призна својство странке или наведена одредба има шири домашај? Рецимо, да ли под ту одредбу може да се подведе и већ поменута ситуација, прописана чланом 94. став 1. ЗУП-а, према којој орган може (дакле, и не мора) да покрене поступак јавним саопштењем према већем броју лица која му нису позната или не могу да се одреде, ако могу да имају својство странке у поступку, а захтев органа је битно исти према свима? Ако у тој ситуацији орган не покрене поступак јавним саопштењем, да ли може да се узме да лицу није пружена прилика да учествује у поступку, без обзира на то што орган није био дужан да покрене поступак јавним саопштењем, па би самим тим поменуто лице имало право да поднесе захтев за понављање поступка? По нашем мишљењу, било би исправно таквом лицу признати право на тражење понављања поступка већ и због тога што је орган имао процесни механизам да му омогући учешће у поступку, али то није учинио.

Електронски часопис ЛЕГЕ АРТИС – ПРОПИСИ У ПРАКСИ

Часопис „Lege Artis – ПРОПИСИ У ПРАКСИ”, електронско издање, са стручним ауторским текстовима, већ дужи низ година незаобилазни је саветник и дневни пратилац у свачијем пословању. Намењен је, пре свега, правним службама у јавном и приватном сектору, привредним субјектима, установама, адвокатским канцеларијама итд.

Од области у часопису издавајемо: Јавне набавке и буџети, Грађанско право, Кривично и прекршајно право, Образовање, Планирање, изградња, становање, Привредно право, Радно право, Управно право, Здравствене уста-нове, здравствена заштита и здравствено осигурање и друге области, као и сталне рубрике „Портал читалаца”, „Календар правних аката” и „Регистар прописа”.

Тренутно се у издању налази преко 1.800 чланака, при чему у току године излази 12 бројева.

Чланци из свих досадашњим бројева доступни су у е-часопису, с тим што им се приступа у оквиру издања Прописи.нет, а повезани су са релевантним прописима.

Новији ставови и мишљења Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности

Пракса Повереника у области слободног приступа информацијама од јавног значаја изузетно је богата и разноврсна, па смо у наставку издвојили карактеристичне примере из најновије публикације Повереника.

Редакција

ТРОШКОВИ ИЗВРШЕЊА

Трошкови састава предлога за принудно извршење решења Повереника од стране адвоката не могу да се подведу под трошкове извршења у смислу члана 196. став 5. Закона о општем управном поступку.

Из одговора на тужбу:

Тужбом за покретање и вођење управног спора поднетом Управном суду тужилац оспорава законитост става II решења туженог број: 071-04-5911/2023-03 од 4. 3. 2024. године, којим је одбијен, као неоснован, захтев А. А. из Б. за накнаду трошкова поступка управног извршења у укупном износу од 24.750,00 динара, док је ставом I диспозитива тог решења обустављен поступак извршења решења Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности број: 071-01-499/2023-03 од 20. 2. 2023. године, који је покренут по предлогу тражиоца А. А. из Б., ул. К. бр. ... , поднетом преко пуномоћника Б. Б., адвоката из Б., ул. К. М. бр.

Тужилац у тужби, између осталог, наводи: да је став туженог неправилан и супротан одредби члана 84. Закона о општем управном поступку, као и одредби члана 85, те чл.

49. и 196. став 5. Закона о општем управном поступку, а све у ситуацији када је тужилац у поступку пред туженим органом имао ангажованог пуномоћника из реда адвоката и радње тужиоца су биле основане и оправдане, односно нужне у потпуности; да је одредбом члана 196. став 5. Закона о општем управном поступку прописано да трошкове извршења сноси извршеник, о чему се по завршетку извршења доноси допунско решење, а да се, супротно томе, тужени у побијаном решењу позива на одредбу члана 87. став 2. ЗУП а у вези с чланом 23. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, која се и не односи на трошкове управног извршења, већ се тиче трошкова поступка о којима се одлучује решењем о управној ствари; да је управна ствар раније окончана пред туженим органом, као другостепеним, те да није реч о решавању управне ствари, него о посебном поступку – управном извршењу, као и да тужени не прави дистинкцију између трошкова управног извршења и трошкова управне ствари – другостепеног поступка, јер нису ни потраживани трошкови управне ствари, из којих разлога нема места примени одредбе члана 87. став 2. Закона о општем управном поступку, додајући да се на поступак управног извршења примењује искључиво одредба члана 196. став 5. истог закона.

Тужени оспорава наводе изнете у тужби из разлога наведених у образложењу у туженог решења и посебно истиче следеће:

Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја. Ово зато што се обрада тражених података у конкретном случају врши у сврху приступа истима на основу и под условима прописаним Законом о слободном приступу информацијама од јавног значаја, па се у ситуацији када су лични подаци истовремено и информације од јавног значаја примењују одредбе члана 14. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, у овом случају става 1. тачке 2) тог члана, с обзиром на то да се тражене информације односе на чланове комисије за спровођење поступка по наведеном јавном позиву, као и на запослене у ЈП „Пошта Србије”, као органу власти. Како су те информације у вези са спроведеним поступком по поменутом јавном позиву и споразумним престанком радног односа лица која су запослена у ЈП „Пошта Србије”, односно с њиховим остваривањем права на стимулативну накнаду тј. отпремнину, за које су плаћени јавним новцем, а не у вези с њиховим приватним животом, то је у конкретном случају испуњен услов из члана 14. став 1. тачка 2) Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја у вези с чланом 8. став 1. Закона – да се тражене информације учине доступним јавности, с обзиром на то да је обим приватности наведених лица ужи у односу на тзв. обичне грађане. Ово посебно

јер се стимулативне накнаде остварују коришћењем јавних ресурса, односно исплаћују се из јавних средстава, те у односу на све информације које се односе на располагање јавним новцем постоји јак интерес јавности да зна. Такође, наведене информације тичу се законитости рада Јавног предузећа „Пошта Србије” у Београду, поштовања утврђених процедура приликом престанка радног односа запослених и исплате стимулативних отпремнина.

Уколико документи у којима су садржане тражене информације садрже и такве податке о личности чије би објављивање било супротно Закону о заштити података о личности, то није разлог да се жалиоцу ускрати приступ осталим траженим информацијама, па је првостепени орган могао да поступи у складу са чланом 12. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја и да делове документа у ком су садржани подаци о личности које не треба учинити доступним због заштите података о личности лица на која се тражене информације односе заштити и учини недоступним, како је то наложено ставом II диспозитива овог решења.

(Из Публикације бр. 13 „Слободан приступ информацијама: Ставови и мишљења Повереника” бр. 071-11-4508/2023-03 од 8. 11. 2023)

Напомена Редакције: У издању Прописи.нет, у делу „Правна мишљења”, доступна су мишљења и ставови из ове, али и из других публикација Повереника, у форми и обиму у којима су објављени у публикацијама Повереника.

Имате питање?

Имамо одговор!

У овој рубрици дајемо одговоре на нека од питања која сте упутили нашем часопису. Подсећамо да право на постављање питања и добијање одговора имају искључиво претплатници на наш часопис.

РАДНО ПРАВО

Огранак привредног друштва није овлашћен да донесе посебан правилник о раду

П: *Да ли је одредба Колективног уговора којом се за ојранке послодавца примарно уговара примена индустријских правилника о раду ојранака, а Колективног уговора само алтернативно, у делу у ком правилници јаранјују мања јрава зајосленима, јројивна Закону о раду и друјим јројисима?*

О: Одредбе члана 3. Закона о раду регулишу колективне уговоре код послодавца и правилник о раду као аутономне изворе радних права на нивоу послодавца. Радни односи на нивоу послодавца уређују се по правилу колективним уговором, а изузетно правилником раду. Сагласно члану 2. Закона о раду, послодавац је у смислу тог закона домаће односно стране правно или физичко лице које запошљава, односно радно ангажује једно или више лица.

Сагласно члану 567. Закона о привредним друштвима:

„Огранак привредног друштва (у даљем тексту: огранак) представља издвојени организациони део привредног друштва на територији Републике Србије преко ког друштво обавља делатност у складу са законом.

Огранак нема својство правног лица, а у правном промету иступа у име и за рачун привредног друштва.

Привредно друштво неограничено одговара за обавезе према трећим лицима које настану у пословању његовог огранка.”

Дакле, огранак нема статус правног лица, није послодавац, па не може ни да донесе пра-

вилник о раду као општи акт из члана 3. Закона о раду, а не може ни да буде послодавац. Код једног послодавца може да постоји само један општи акт из члана 3. Закона о раду, што значи или колективни уговор или правилник о раду. Исто тако, у складу са Законом о раду није могуће да код истог послодавца постоји више општих аката који регулишу права, обавезе и одговорности из радних односа.

Прописи којима је регулисана област зарада запослених у јавним предузећима

П: *Да ли зајослени у јавним јредузећима чији је оснивач јединица локалне самоуправе јодлежу Закону о платама у државним органима и јавним службама?*

О: Одговор је негативан. Закон о платама у државним органима и јавним службама примењује се на лична примања државних службеника, изабраних, постављених и запослених лица у органима и организацијама територијалне аутономије и локалне самоуправе, запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе, запослених у јавним службама које се финансирају из доприноса за обавезно социјално осигурање и запослених у организацијама обавезног социјалног осигурања, изузев запослених у Фонду за социјално осигурање војних осигураника, за које ће се примењивати прописи којима се уређује утврђивање плата, додатака, накнада и осталих примања припадника Војске Србије, односно свима онима којима су подзаконским прописима утврђени коефицијенти за обрачун плата и којима Влада годишње утврђује основице за обрачун плата.

ја понуда у случају поделе или недељења у партије итд. Сагласно томе, одлука зависи од објективних потреба наручиоца.

Скрећемо пажњу и на праксу Републичке комисије за заштиту права у поступцима јавних набавки да се у случајевима када се кроз захтеве за заштиту права оспорава поступање наручиоца у смислу да је био дужан да поступак конкретне јавне набавке обликује по партијама, што није учинио, захтеви за заштиту права одбијају као неосновани. Из Решења Републичке комисије за заштиту права у поступцима јавних набавки бр. 4-00-755/2021 од 1. 11. 2021. године:

Подносилац захтева је у захтеву за заштитију права истиакао да, с обзиром на то да су изражена добра на основу објективних критеријума у постојаности различита добра, односно да је процената намештаја 90%, а ИТ опреме 10%, наручилац је, у конкретном случају био дужан да предметни поступак јавне набавке подели у партије, на који начин би се према ставу подносиоца захтева обезбедило учешће малих и средњих предузећа која се даје једном и другом делатношћу, а самим тим би обезбедио и већу конкуренцију и већи избор понуђених добара, као и повољније понуде.

Из законских одредби чл. 5. и 7. ЗЈН произлази да наручилац има законску обавезу да у поступку јавне набавке обезбеди што већу конкуренцију, а сходно одредби члана 7. ЗЈН, да сваки конкретан поступак јавне набавке сироводи у циљу задовољења објективних потреба. На основу конкурсне документације којом дефинише посебне захтеве који одговарају таквим потребама основаност поднетих захтева може бити разматрана само са ставовима која да обавеза омогућавања што

је могуће веће конкуренције из члана 7. ЗЈН не може да се тумачи на начин који подразумева обавезу наручиоца да конкурсну документацију сачини, те предмет набавке дефинише на начин који омогућава сваком заинтересованом лицу да учествује у поступку јавне набавке, не водећи приликом рачуна о сврси јавне набавке, квалитету добара која су предмет исте, те начелу економичности и ефикасности. Предмет набавке наручилац дефинише полазећи од својих објективних потреба, а не од словних и економских интереса појединих понуђача, чије пословање је у целини, а и у погледу прихода понуда ради учешћа у поступку јавне набавке, реулисано постојивним процесима који се односе на делатност којом се даје.

Из одредаба члана 36. став 1. ЗЈН произлази да обликовање предмета јавне набавке у више партија представља само законску могућност наручиоца, уколико и када сматра да је то прикладно с обзиром на предмет јавне набавке.

Имајући у виду одредбе члана 36. ст. 1. и 2. ЗЈН, као и чињеницу да је предмет јавне набавке опремање Научно-технолошког парка као техничко-технолошке функционалне целине, како би наручилац обезбедио у најкраћем року инфраструктурно опремљен и намештен простор, Републичка комисија констатира да одлука наручиоца да предмет јавне набавке не обликује у више партија сама по себи не може да има за последицу закључак да је у поступку јавне набавке извршена повреда начела обезбеђивања конкуренције и забране дискриминације утврђеној чланом 7. ЗЈН, како то сматра подносилац захтева, те сходно томе, Републичка комисија је разматрани навод оценила као неоснован.

WWW.PROPISI.NET

Осим тога што се људска свест развијала и усложњавала развојем језика, унапређујући могућности споразумевања међу људима, развијала се и читава људска заједница, што је рађало потребу за увођењем реда у свакодневни живот на свима прихватљив, функционалан и разумљив начин. Тај ред постигао се устројавањем правила, односно закона, а закони свеукупно чине правни систем једне државе. Циљ ове рубрике је да укаже на то како језик и његове особености утичу на формулисање и касније тумачење законских норми, као и каква је улога вештачења заснованих на језику у истражним и судским процесима.

Говор мржње на друштвеним мрежама са становишта форензичке лингвистике

Слобода говора на друштвеним мрежама и како то утиче на јавно мњење, уз конкретне примере из стране и домаће судске праксе, приказано је у овом тексту.

Дигитална демократија и случајеви говора мржње

Сведоци смо да у новије време многе групе излазе на улице и протестују против лошег третмана, а неке друге управо зато што препознати нови проблеми добијају на значају и постају видљиви свуда. У том смислу демократске вредности, а поготово слобода говора и забрана говора мржње, бар на речима, и ЕУ и САД биле су неспоран основ и покретач свих промена. Како се живот полако пресељава у дигитални свет, тако је у том домену све важнија дигитална демократија.

Како је у једној студији наведено, концепт **електронске демократије (е-демократија, сајбер демократија, теледемократија)**, иако није до краја разјашњен у оквиру политичке теорије, нераскидиво је повезан са концептом демократизације. Научни приступ тог феномена базира се на¹:

1) техноцентричном схватању – дигиталне информационо-комуникационе технологије

саме по себи неизбежно ће довести до одређених промена у домену демократије и демократизације; и

2) социоцентричном схватању – последице технологије зависе пре свега од друштвених чинилаца.

Иако другачијих гледишта, припадници различитих политичких струја сматрају да би електронска демократија ипак могла повољно да утиче на сам демократски процес тако што би на различитим нивоима допринео растећењу друштва и на локалном и на глобалном плану разних овешталих структура и ставова. Тачку размимоилажења и политичких струја и стручњака у разним областима представља разумевање предности дигиталне демократије, али и у ком правцу и на који начин она треба да се развија.

Чињеница је и да је управо дигитална демократија произвела талас политичког активизма великог броја тзв. **лидера кључних мишљења** (енг. *Key Opinion Leaders* – КОЛ)². Наиме, од агоре у античком периоду до првих парламената хомо политикус (лат. *homo*

¹ https://www.academia.edu/11355874/Elektronska_demokratija_e-democracy_kao_mogu%C4%87nost_demokratizacije

² <https://www.atlantis-press.com/proceedings/iclle-20/125945979>

за накнаду штете, тако да се не може говорити о штетним последицама за Општину Ариље. Међутим, Уставни суд указује, а полазећи од праксе Европског суда за људска права, на то да утврђивање одговорности некомерцијалних интернет сајтова за коментаре трећих непознатих лица може имати негативне последице управо по питању остављања коментара на сајтовима, на пример да се у потпуности укине могућност остављања коментара, што се на крају може негативно одразити на вршење слободе изражавања на интернету (видети одлуку РИХЛ против Шведске, став 35).

Поред наведеног, Уставни суд оцењује да су коментари у конкретном случају били донекле увредљиви, али нису били вулгарни, нису представљали говор мржње, при чему су коментари објављени на интернет форуму који је непознат широј јавности, а и уклоњени су један дан након интервенције подносиоца и на интернет форуму били су укупно чети-

ри дана (у предмету РИХЛ против Шведске утврђено је такође да су коментари били увредљиви, с тим што је истовремено утврђено да ти коментари нису представљали говор мржње, да су објављени на сајту који је непознат широј јавности и да су били на сајту укупно девет дана, став 37).

Имајући у виду све наведено, Уставни суд је оценио да су парнични судови дали уставноправно прихватљиво образложење да у конкретном случају не постоји одговорност Општине Ариље за увредљиве коментаре непознатих трећих лица који су објављени на форуму ни по основу Закона о облигационим односима нити по основу Закона о јавном информисању и медијима. Уставни суд је стога утврдио да подносиоцу уставне жалбе оспореном Пресудом Вишег суда у Ужицу Гж. 379/17 од 9. марта 2017. године није повређено право на правично суђење, зајемчено чланом 32. став 1. Устава, тако да је уставну жалбу одбио као неосновану.

Приредила: **Милица Радованчев**, лектор

Електронски часопис ПОСЛОВНИ САВЕТНИК

Часопис „ПОСЛОВНИ САВЕТНИК“ представља издање са стручним ауторским текстовима из области рачуноводства и пореза. Намењен је, пре свега, финансијским и рачуноводственим службама у приватном сектору, рачуноводственим агенцијама и сл.

Од рубрика у часопису издвајамо: Рачуноводство, Порези, Зараде, плате и друга примања, Радни односи, Пословне финансије, Статистика и остале области.

Тренутно се у издању налази преко 1.800 чланака, при чему у току године излази 12 бројева.

Чланци из свих досадашњих бројева доступни су у е-часопису, с тим што им се приступа у оквиру издања Прописи.нет, а повезани су са релевантним прописима.

За ирешилашу и грује информације иишије нам на: office@ingpro.rs или нас йозовише на: 011/2836-820, 2836-821, 2836-822.

Закони који регулишу односе унутар људске заједнице, која би требало да буде по мери сваког појединца, тичу се различитих сегмената свакодневног живота. Међу тим сегментима посебну улогу у очувању и усавршавању људске цивилизације имају изванредна дела људског духа по којима би се требало равнати, као што из оних негативних треба учити. У новој рубрици „Поводом...“ бавићемо се баш тиме – значајним датумима, историјским преокретима, заслужним личностима и пресудним документима, као и њиховим утицајем на измене и усавршавање прописа.

Поводом обележавања Дана присаједињења Војводине Краљевини Србији 25. новембра

Када и како је дошло до присаједињења Војводине Републици Србији, на који начин је формирана аутономна покрајина као уређења, њене функције и правни акти који су то пратили, приказано је у овом тексту.

Војводина

Док је путовао кроз непрегледну равницу, Андрића је опхрвала помисао о пролазности. Забележио је своје мисли и објавио у „Књижевним новинама“ 1950. године под насловом „Предели“:

Ту поглед нема на чему да се заустави све до најдаље црте која није више земља и изнад које се стере небо, и оно једнолично и бескрајно, као да су и то само неке ажурне, златне или сиве оранице за нама непознате усеве. И овде се све креће и лети, али бежећи у свим правцима од нас и све повијено и по тлима, као трава полегуша или птица ниска лета. Безоблично и приземљасто све што погледаш, и све подсећа на радни дан, на дуго пусто време и обичан живот.

А у ствари, ова равница је попрште великих историјских догађаја и судара, од времена сеобе народа и римске одбране царства, преко вековних турских похода и ратовања, до партизанских „база“ и

великих битака у скорашњем рату наших народа против фашизма. Ту су равницу стално и немилосрдно, у свим правцима, одувек шпартале сеобе, бежаније и велике војске, ту имена салаша, села и малих градова често означавају места где су бијене велике битке и склапани историјски мировни уговори. Али овај предео не одаје ништа од тога. Равница је таква: кротка и неугледна, рађа, ћути и прави се невешта, увек спремна да буде попрште људског рада или људског разарања.

Чини се да ни за један педаљ земаљске кугле не може друго ни да се каже јер су свуда неке војске газиле и неке културе трагове остављале. А богатство једног подручја управо се и огледа у различитим слојевима култура које су на њему боравиле, али и у односу према онима пре и онима који долазе. Војводина је баш по томе посебна, о чему сведоче проналасци из античких периода, преко средњевековних утврђења, до модерних културно-историјских институција.

Војводина у будућности

Све наведено указује колико је турбулентно подручје Панонске низије било у историји, колико је војски освајало и култура насељавало, а да задуго нису нашли начина да живе заједно и у слози. Само онда када се буде разумело да њено богатство и јесте у различитости, а њена лепота у бројним лицима и

јарким бојама, моћи ћемо да је чувамо и волимо онако како су то чинили Милош Црњански, Урош Предић и Вељко Петровић, или у новије време њени симболи Звонко Богдан и Ђорђе Балашевић, а понајвише Мика Антић. Нико је није боље опевао ни више осећао него дечак-песник Мика:

„Волим је од штала до неба, од блата до пшенице,
топлу од циганских гудала и благданских оченаша,
вршидбену и задушничку, смеђу као девојачке плетенице,
ту земљу чардаша, чаша и беземљаша,
где су служили бденија и људе за главу скраћивали,
где су старице тепале и прагове браниле голим шакама,
па су је брали и јели рукама, па су цркавали и живели,
па су је волели људи, и клели, и псовали, и плакали, –
ту Војводину богомољачку, и безбожничку, и винску,
бељу од јагањаца, црњу од паљевина,
ту Војводину светоникољску, великогоспојинску,
кад се лумповало од Вршца до Темишвара, Сомбора и Сегедина,
па нико није имао у дрковима тако густу песму као тај народ
робијашки и првомајски, разбијених темена и зуба,
ту Војводину ашова, бритви, молитви и шамара,
зараслу у жеље, у лаж, у борбу, у издајство, у љубав –
волим је, јер сви смо широки и обични као ова равница,
јер смо и велики и проклети на овим зеленим травама,
и милиони румених сулудих звезданих птица
вечито ће лепршати над нашим уморним главама.”

Приредила: **Милица Радованчев**, лектор

WWW.PROPISI.NET

Прејед њројиса...

ИЗДАЈАМО ЗНАЧАЈНЕ ПРОПИСЕ КОЈИ СУ ДОНЕТИ ИЗМЕЂУ ДВА БРОЈА...

БУЏЕТСКИ СИСТЕМ

- Закон о изменама и допунама Закона о буџету Републике Србије за 2024. годину („Сл. гласник РС” бр. 79/2024 од 30. 9. 2024)
- Правилник о начину и поступку читавања података у обједињени рачуноводствени информациони систем („Сл. гласник РС” бр. 82/2024 од 11. 10. 2024)

ОБРАЗОВАЊЕ

- Правилник о изменама и допунама Правилника о стандардима за самовредновање и оцењивање квалитета високошколских установа и студијских програма („Сл. гласник РС” бр. 78/2024 од 27. 9. 2024)
- Правилник о стандардима и поступку за спољашњу проверу квалитета високошколских установа („Сл. гласник РС” бр. 78/2024 од 27. 9. 2024)
- Правилник о стицању истраживачких и научних звања („Сл. гласник РС” бр. 80/2024 од 4. 10. 2024)
- Правилник о категоризацији и рангирању научних часописа („Сл. гласник РС” бр. 80/2024 од 4. 10. 2024)
- Правилник о висини таксе за јавне услуге које пружа Агенција за квалификације („Сл. гласник РС” бр. 83/2024 од 18. 10. 2024)

ЗДРАВСТВО

- Одлука о формирању ценовника за обављање поступка процене квалитета извођења акредитованих програма континуиране едукације који спроводи Лекарска комора Србије („Сл. гласник РС” бр. 83/2024 од 18. 10. 2024)
- Уредба о допуни Уредбе о Плану мреже здравствених установа („Сл. гласник РС” бр. 83/2024 од 18. 10. 2024)
- Одлука о измени Одлуке о висини трошкова издавања картице здравственог осигурања („Сл. гласник РС” бр. 84/2024 од 23. 10. 2024)

САОБРАЋАЈ

- Правилник о евиденцији превоза терета за сопствене потребе у међународном друмском саобраћају („Сл. гласник РС” бр. 81/2024 од 10. 10. 2024)
- Правилник о обезбеђивању континуиране пловидбениости и о одобравању ваздухопловно-техничких организација и особља („Сл. гласник РС” бр. 83/2024 од 18. 10. 2024)

- Наредба о времену отворености аеродрома за одвијање ваздушног саобраћаја („Сл. гласник РС” бр. 83/2024 од 18. 10. 2024)

- Правилник о престанку важења Правилника о спецификацији регистра инфраструктуре („Сл. гласник РС” бр. 85/2024 од 25. 10. 2024)

ПОДСТИЦАЈИ, ДРЖАВНА ПОМОЋ

- Уредба о изменама Уредбе о расподели подстицаја у пољопривреди и руралном развоју у 2024. години („Сл. гласник РС” бр. 78/2024 од 27. 9. 2024)

- Правилник о изменама Правилника о подстицајима за инвестиције у физичку имовину пољопривредног газдинства за набавку квалитетних приплодних грла за унапређење примарне сточарске пољопривредне производње („Сл. гласник РС” бр. 80/2024 од 4. 10. 2024)

- Правилник о изменама и допуни Правилника о подстицајима за инвестиције у физичку имовину пољопривредног газдинства за набавку нових машина и опреме за унапређење примарне пољопривредне производње у сточарству („Сл. гласник РС” бр. 80/2024 од 4. 10. 2024)

- Уредба о измени Уредбе о утврђивању Програма доделе бесповратних средстава за куповину сеоске куће са окућницом на територији Републике Србије за 2024. годину („Сл. гласник РС” бр. 82/2024 од 11. 10. 2024)

- Уредба о измени Уредбе о утврђивању Програма финансирања активности и мера унапређења енергетске ефикасности у 2024. години („Сл. гласник РС” бр. 83/2024 од 18. 10. 2024)

- Уредба о изменама Уредбе о утврђивању Програма подстицаја за спровођење мера и активности неопходних за достизање утврђених циљева из области управљања миграцијама у јединицама локалне самоуправе за 2024. годину („Сл. гласник РС” бр. 83/2024 од 18. 10. 2024)

- Уредба о изменама Уредбе о утврђивању Програма подстицаја за спровођење мера и активности неопходних за јачање толеранције према мигрантима и капацитета јединица локалне самоуправе у Републици Србији на чијим територијама бораве мигранти, за 2024. годину („Сл. гласник РС” бр. 83/2024 од 18. 10. 2024)

- Уредба о изменама Уредбе о утврђивању Програма коришћења средстава за решавање стамбених потреба и друге програме интеграције избеглица у

Прејлед Ђројиса...

ЕЛЕКТРОНСКЕ КОМУНИКАЦИЈЕ

- Правилник о преносивости броја за услуге које се пружају преко јавних мобилних комуникационих мрежа („Сл. гласник РС” бр. 82/2024 од 11. 10. 2024)
- Правилник о преносивости броја за услуге које се пружају преко јавних комуникационих мрежа на фиксној локацији („Сл. гласник РС” бр. 82/2024 од 11. 10. 2024)
- Правилник о начину контроле коришћења радиофреквенцијског спектра, обављања техничких прегледа и заштите од сметњи („Сл. гласник РС” бр. 82/2024 од 11. 10. 2024)
- Правилник о начину коришћења радио-станица од стране радио-аматера („Сл. гласник РС” бр. 82/2024 од 11. 10. 2024)
- Правилник о параметрима квалитета јавно доступних електронских комуникационих услуга („Сл. гласник РС” бр. 82/2024 од 11. 10. 2024)
- Правилник о начину и условима доделе и коришћења бројева из опсега који почиње 116 („Сл. гласник РС” бр. 83/2024 од 18. 10. 2024)
- Правилник о захтевима за утврђивање заштитних зона електронских комуникационих мрежа и припадајућих средстава, одређених радио-центра и радио-станица, као и радио-коридора и обавеза инвеститора радова при изградњи или реконструкцији објеката („Сл. гласник РС” бр. 83/2024 од 18. 10. 2024)
- Правилник о начину и поступку спровођења стручног надзора у области електронских комуникација („Сл. гласник РС” бр. 84/2024 од 23. 10. 2024)

ФИНАНСИЈСКЕ ИНСТИТУЦИЈЕ

- Одлука о изменама и допунама Одлуке о инвестирању средстава осигурања („Сл. гласник РС” бр. 82/2024 од 11. 10. 2024)
- Одлука о изменама и допунама Одлуке о систему управљања у друштву за осигурање/реосигурање („Сл. гласник РС” бр. 82/2024 од 11. 10. 2024)
- Одлука о измени Одлуке о извештавању друштва за осигурање/реосигурање („Сл. гласник РС” бр. 82/2024 од 11. 10. 2024)
- Одлука о измени Одлуке о облику, садржини и начину коришћења образаца платних налога за

извршење платних трансакција у динарима („Сл. гласник РС” бр. 82/2024 од 11. 10. 2024)

- Правилник о изменама Правилника о тарифи (Комисија за хартије од вредности) („Сл. гласник РС” бр. 84/2024 од 23. 10. 2024)

СТАНДАРДИ, ТЕХНИЧКИ ЗАХТЕВИ

- Правилник о изменама Правилника о техничким захтевима за бетон („Сл. гласник РС” бр. 78/2024 од 27. 9. 2024)
- Правилник о техничким и другим захтевима за бродска горива („Сл. гласник РС” бр. 83/2024 од 18. 10. 2024)
- Списак српских стандарда за апарате на гасовита горива („Сл. гласник РС” бр. 85/2024 од 25. 10. 2024)
- Списак српских стандарда за опрему под притиском („Сл. гласник РС” бр. 85/2024 од 25. 10. 2024)
- Списак српских стандарда за једноставне посуде под притиском („Сл. гласник РС” бр. 85/2024 од 25. 10. 2024)

ДРУГЕ ОБЛАСТИ

- Уредба о статутима ордена и медаља („Сл. гласник РС” бр. 78/2024 од 27. 9. 2024)
- Уредба о изменама Уредбе о групацији Одбрамбена индустрија Србије („Сл. гласник РС” бр. 78/2024 од 27. 9. 2024)
- Закон о изменама и допунама Закона о финансијској подршци породици са децом („Сл. гласник РС” бр. 79/2024 од 30. 9. 2024)
- Одлука о измени Одлуке о привременој забрани увоза пелета од дрвета („Сл. гласник РС” бр. 81/2024 од 10. 10. 2024)
- Правилник о уређивању, управљању, одлагању и депоновању грађевинског отпада у току извођења радова („Сл. гласник РС” бр. 81/2024 од 10. 10. 2024)
- Правилник о Програму стручног усавршавања из области корпоративног управљања („Сл. гласник РС” бр. 85/2024 од 25. 10. 2024)
- Одлука о висини накнаде за објављивање огласа о јавној набавци на Порталу службених гласила Републике Србије и база прописа, у 2025. години („Сл. гласник РС” бр. 85/2024 од 25. 10. 2024)

С НАМА НЕМА ЛУТАЊА!

ИНГ-ПРО

ПРОПИСИ.НЕТ
ЕЛЕКТРОНСКО ПРАВНО ИЗДАЊЕ

Пословни саветник – штампани часопис: САВЕТОДАВНИ ЧАСОПИС ИЗ ОБЛАСТИ ФИНАНСИЈА

Јавне набавке и буџети

Грађанско право

Кривично право

Управно право

Привредно право

Радно право

Унакрсни поглед